

ستالینی باپیر

بریڤ

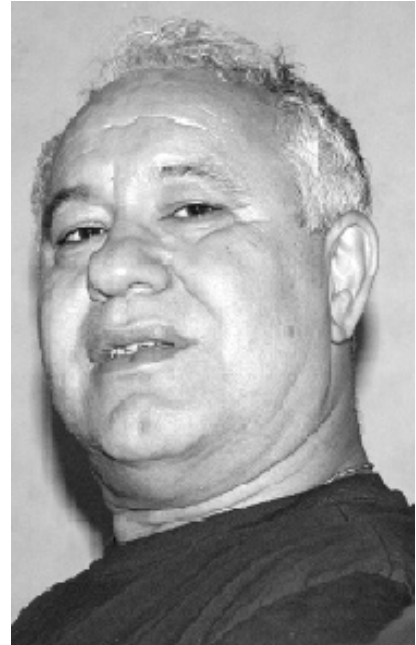
ده‌ریای په‌شی گوازاونه‌ته‌وه، له‌وئ له مه‌ترسی شه‌په‌که دوربوون. یه‌کپک له‌و یادگارانه‌ی جالینا که ده‌یگیږته‌وه:

له‌گه‌رمی ره‌دوونانی جووله‌که‌کان بوو، یادی سالانه‌ی ټاهه‌نگی سه‌رکه‌وتنی شوږش بوو، روژه‌که پشوودان بوو، ستالین بؤ دایکه جووله‌که‌ی و بڼه‌ماله‌که‌یان داوای چای کردبوو، له‌و ده‌مانه‌دا گه‌مه‌شی به‌قژی من ده‌کرد. پئش مردنه‌که‌شی سی‌هه‌زار روپل که ده‌کاته ۳۰۰ پاوه‌ندی نه‌ستلینی به‌پپی نرخ‌ی دراوی سالی ۱۹۵۲، داوه‌به دایکم و سفتلانه‌ی کیژی، تا له‌بؤ منی خوښه‌ویسته‌که‌ی سهرف بکه‌ن.

یاکوف بؤ هیڼانی دایکی جالینا کوښشی کردووه، چونکه ستالینی باوکی رازی نه‌بووه ئه‌و کیژه به‌پئیت، هه‌ر به‌ژنه

جیهانی به‌ره‌و که‌لاوه‌بوون بردبیت. ژور له‌ژنه ناسیاره‌کانیش له‌ستالین دورکه‌وتینه‌ته‌وه، به‌لام (جالینا) به‌شانازییه‌وه له‌و شووقه‌یه ماوه‌ته‌وه که باپیری به‌خوی و به‌دایکی پیشکه‌شی کردبوون. ستالین به‌پیناسه‌ی که‌سیکی سیاسی من باسی ناکه‌م، که‌پیاویکی باش بووه، وه‌ک مرؤف ژور باش بوو، من ژورم خوښده‌ویست. ئه‌وه‌یان له‌بیره‌وه‌ری منالیمه‌وه ماوه‌ته‌وه، واشده‌زانم بیره‌وه‌ری منالی تزیه له‌چاکه‌و به‌خشنده‌یی.

ته‌مهنی سی‌سال بووه، به‌یه‌که‌وه سه‌فه‌ریکی گونده نمونه‌بیه‌که‌یان کردووه، له‌وئ به‌په‌نجه‌گه‌وره‌و کورته‌کانی گه‌مه‌ی له‌گه‌ل کردووه. که‌شه‌په‌لگیرساوه، ئه‌و کیژه‌و مال‌ه‌وه‌یان بؤ هه‌واریکی لاجه‌پی سه‌رکه‌ناره‌کانی

شیرزاد هینی - سوید
Sherzad55@hotmail.com

تا ئیمروش ناوی ستالین وه‌ک که‌سایه‌تییه‌کی به‌هیز ناوی ماوه‌و باسی ده‌کریت، ئه‌و سه‌رکرده‌یه‌ی سه‌رده‌میگ ولاتی سوڤیه‌تی به‌رپوه‌ده‌برد، له‌جیهانی خوږئاواش وه‌ک که‌سیکی دیکتاتورو زه‌بروه‌شین ناوی ده‌هات، ناوی به‌خوینرپژ ژور هاتووه به‌لام کچی کوره‌که‌ی ئه‌وه‌ی له‌سپټه‌مبه‌ری پار کوچی دواپی کردبوو، به‌رده‌وام به‌رگری له‌ستالینی باپیری کردووه، ئه‌و ده‌بووت:

باپیرم که‌سی بیتاوانی نه‌کوشتووه، ئه‌وانه‌ی کوژراون، شایه‌نی کوشتن بوون.

ئو چوږ باپیری خوی نه‌وئ که‌هیشتا خوینی ئه‌و له‌ده‌ماره‌کانی هاتوچویان کردووه، به‌چاوی ئه‌وو بینینی ئه‌و ستالین که‌سیکی تربووه، بویه وتووویه‌تی:

که‌منال بووم باپیرم به‌رده‌وام ده‌ستی به‌سه‌رم داهیناوه‌و یاری به‌قژم کردووه، من باپیرم به‌و دپنده‌یه نازانم که‌ئه‌شکه‌نجه‌ی ژوری خه‌لکی داپیت، که

هاتنه‌وهی کردووه .

که گۆرباتشۆف هاتۆته سهر حوكم و پرۆسه‌ی برستۆریكا سه‌ریه‌لداوه، ئه‌و دووباره قسه‌ی زۆری له‌سهر ستالینی باپیری بیستووه، ئه‌و و كۆپه‌كه‌شی زۆریان له‌و نازاره چیشتووه .

جالینا ده‌لێ، زۆرجار مندالانی هاوته‌مه‌نی خۆم نازاریان داوم، گوايه من باپیرم تاوانباریکی مه‌زن بووه، ستالین زولمی زۆری كرده‌وه، به‌لام ئه‌و وتووێته‌ی، ره‌نگه‌ ئه‌و كه‌سانه‌ له‌ سێداره‌دروان موسته‌حق بووینه، ئه‌و هه‌موو خۆینه به‌ناحاق نه‌رژاوه، ره‌نگه‌ ئه‌و ژمارانه‌ش هه‌مووی راست نه‌بن، زۆرتتر بۆ دژایه‌تی ستالین بووه ! ئه‌و زۆرجار به‌ رۆژنامه‌نووسانی وتووه، كه‌ ونستۆن تشرشل وتووێته‌ی:

ستالین روسیای به‌رزكرده‌وه، ئه‌و ولاته هه‌ژاره‌كه‌ی كرده‌ ولاتیکی پیشه‌سازی به‌هێزو گه‌وره .

هه‌رچه‌ند ئه‌و ژنه‌ پیرتر ده‌بوو، زۆرتتر داکۆکی له‌ باپیری کردووه‌و وتووێته‌ی بروا ناکه‌م ئه‌و تاوانی وا مه‌زنی کردبیت، به‌لام زۆر له‌ ژنه‌کانی بنه‌ماله‌كه‌ی زۆر دژی ستالین بووینه، بۆیه‌ش سفتلانی پووری ژبانی دووری ئه‌مریکای به‌ روسیا گۆرپۆته‌وه‌و له‌ روسیا کۆچی کردووه‌ بۆ ئه‌مریکا .

داییره‌ جالینا له‌ ته‌مه‌نی ۶۹ سالی که‌ به‌ کانسهر کۆچی دوابی کردووه‌ به‌رده‌وام داکۆکی له‌ باپیری کردووه، تا مردن لای ئه‌وی به‌رنه‌داوه، چونکه‌ بیجگه‌ له‌ناوه ئاساییه‌كه‌ی جالینا دجوما شفیلی، ئه‌و نازناوه‌ شۆرشگێریه‌كه‌شی ستالینی پێوه‌ لکاندووه . جالینا وتووێته‌ی ئه‌گه‌ر نازناوه‌كه‌م بگۆرم خیانه‌ته‌ له‌ باوک و له‌ باپیرم ده‌که‌م، ستالین باپیرم بووه‌و خۆینی له‌ ده‌ماره‌کانم ده‌سووریته‌وه‌ و چون‌ خۆشم نه‌وێت !

له‌ سه‌ندای تایمه‌زوه‌ وه‌رگه‌راوه .

پێتوتووه، من له‌ ستالینی باوکم ره‌زانه‌ندییم وه‌رگرتوووه‌ كه‌وا دایکت له‌ زیندان و له‌ سبیریا ده‌ره‌یینه‌ت، به‌لام چه‌ند مانگیکی خایاندوووه‌ تا جالینا به‌ ئامیزی دایکی شاد بۆته‌وه، به‌لام کێزه‌ مناله‌که‌ به‌و پێاره‌و به‌و سۆزه‌ی باپیری ئه‌بله‌ق و سه‌رسام بووه، که‌ داوا‌ی له‌ دایکی کردووه‌ به‌ نووسین بێهه‌ری خۆی له‌ بنه‌ماله‌كه‌ی رابگه‌یینه‌ت، که‌ له‌ ته‌مه‌نی هه‌وتی سالییدا جالینا باپیری مردووه‌، له‌و رۆژه‌وه‌ رووبه‌رووی راستیه‌کی هۆقیانه‌ی باپیری هاتوووه .

جالینا ده‌لێ:

رۆژیکیان مامۆستا که‌مان وتی:

جالینا له‌به‌ره‌وه‌ی ئیمه‌ له‌و ده‌رسه‌دا قسه‌ له‌سه‌ر باپیرت ده‌که‌ین، بۆیه‌ ده‌توانی له‌ ژووره‌که‌ بچیته‌ ده‌روه‌ تا قسه‌کانم نه‌بیستی .

دیاره‌ که‌وا میژوو وا ناسراوه‌ به‌ گۆیره‌ی هه‌وه‌سی سه‌هرکرده‌که‌ ده‌نووسریته‌وه، چونکه‌ پێشه‌وای ئه‌و ده‌مانه‌ی سۆقیه‌تی خرۆشۆف ویستویه‌تی به‌ شیوه‌یه‌کی تر دیرۆک تۆمار بکاته‌وه .

به‌لام جالینا له‌و ده‌مانه‌ به‌ مامۆستا که‌ی وتوووه، من نامه‌وێ له‌ پۆله‌که‌ بچمه‌ ده‌روه‌ من ده‌مه‌وێ باسه‌که‌م گوی لێیت .

پاشان کێزه‌که‌ وتووێته‌ی:

که‌ له‌ ژووره‌که‌ مامه‌وه، هه‌ستم کرد هه‌موولایه‌ک به‌ چه‌ روویه‌ک سه‌یرم ده‌که‌ن، بۆیه‌ له‌و رۆژه‌وه‌ ژبان له‌لای من تامی نه‌ماو گۆرپینی زۆری به‌سه‌ردا هات .

جالینا که‌ ئه‌ده‌بی فه‌ره‌نسی خویندبوو، کۆششی کردووه‌ وه‌ک که‌ستیکی ئاسایی بژیت و له‌ گه‌ل می‌رده‌ به‌ نه‌ژاد جه‌زائیرییه‌که‌ی که‌ مامۆستای بێرکاری بووه، که‌ له‌ مۆسکۆ به‌یه‌که‌وه‌ هاوسه‌ریبوون . به‌لام شه‌رمکردن له‌ باپیره‌که‌ی و ستالین به‌رده‌وام تارمایی بووه‌ له‌ کۆلی نه‌بوویته‌وه، نه‌ک خۆشی، به‌لکه‌ کۆپه‌ که‌په‌که‌شی . جالینا پێش شووکردن به‌و پیاوه‌ بیگانه‌یه‌ش ره‌زانه‌ندی سه‌رۆکی (کی بی جی) یوری ئه‌ندروپوف وه‌رگرتوووه، به‌ مه‌رجیک رازی بوینه‌ جالینا شوو به‌و بیگانه‌یه‌ بکات، که‌ له‌ ولات ده‌رنه‌چیت، بۆیه‌ که‌ هاوسه‌ره‌که‌ی سه‌فه‌ری کردووه‌ ئه‌و به‌ناچاری ته‌نها ماوه‌ته‌وه‌و چاوه‌روانی

جووله‌که‌ ناوی هێناوه، کۆپه‌که‌ی بۆ هێنانی ئه‌و کێزه‌ له‌ داخا ویستویه‌تی خۆی به‌ ده‌مانچه‌ بکوژیت، به‌لام که‌ زانیویه‌تی ژنیکی پۆشته‌یه‌و جلوبه‌رگی جوان و ریک له‌به‌ر ده‌کات، رازی بووه . سه‌ره‌تا ئه‌و مناله‌ له‌ ده‌ست ناریکی ناو ماله‌وه‌یان و ناره‌زاییونی باپیری ژبانی خۆش نه‌بووه، به‌لام له‌ دوایدا جالینای که‌وتووته‌ به‌ردلان و نازی کیشاوه، زۆر شوکۆلاته‌ی بۆ هێناوه‌ته‌وه .

که‌ شه‌په‌که‌ ده‌ستی پیکردووه‌ کۆپه‌ ئه‌فسه‌ره‌که‌ی له‌ به‌ره‌کاندا قاره‌مانه‌ شه‌ری کردووه، وتویه‌تی من کۆپی ستالینم نابێ بشکیم، نابێ ببه‌زین، به‌لام پاشان به‌ دیلی گه‌راوه‌و که‌وتووته‌ ده‌ست نازییه‌کان، سه‌ره‌تا ویستویه‌تی که‌ نه‌زانن ئه‌و کۆپی ستالینه . باوکی هه‌زی کردووه‌ ئه‌و خۆی کاره‌کانی خۆی رابه‌یینه‌ت، که‌ گه‌راوه‌ زۆر تووهره‌بوو که‌ خۆی داوه‌ته‌ ده‌ست و خۆی نه‌کوشتوه، بۆیه‌ له‌ ژنه‌که‌شی تووهره‌بووه‌و فه‌رمانی گرتنی بووکه‌که‌شی داوه، دوو سال کێزه‌که‌ی به‌ته‌نها بیدایه‌ک ماوه‌ته‌وه .

جالینا ده‌رده‌سه‌ری زۆر دییوه‌ بۆیه‌ نه‌یده‌توانی وه‌سفی ئه‌و رۆژانه‌ بگێریته‌وه، ئه‌و له‌سه‌رد ده‌ستی چه‌ند ژنه‌ خه‌زمه‌تکاریک گه‌وره‌ بووه، پاشان کێزه‌که‌ی تری ستالین که‌ له‌ ژنیکی تریبووه، ئه‌و کێزه‌ی په‌روه‌رده‌کردووه .

جالینا جاریکی تر باوکه‌ ئه‌سه‌یره‌که‌ی نه‌دیته‌وه، چونکه‌ ستالین رازی نه‌بوو کۆپه‌که‌ی به‌ ژنه‌رالیکی نازی که‌ ناوی (فریدریک فۆن پۆلس) بوو بگۆریته‌وه، ئه‌وه‌ی به‌ شه‌رمه‌زاری زانیبوو، کۆپه‌که‌ی که‌ ئه‌فسه‌ریکی ئاسایی بوو به‌ ژنه‌رالیکی نازی بگۆریته‌وه، به‌لام شیوه‌ی مردنه‌که‌ی روون نییه، زۆر بۆچوون هه‌یه، گوايه‌ ویستویه‌تی رابکات، له‌ سه‌ر په‌رژینی ئورودگا که‌ی کۆژاوه، بۆچوونی ئه‌وه‌ش هه‌یه‌ گوايه‌ نازییه‌کان کوشتوویانه، یان خۆی خۆی کوشتوووه، به‌لام کێزه‌که‌ی وتووێته‌ی:

گوايه‌ باوکم له‌ شه‌ریک نه‌کوژاوه، به‌لکه‌ خۆی له‌ به‌ره‌که‌ مردووه .

به‌رده‌وام ستالین به‌ ره‌قی ناوی کۆپه‌که‌ی هێناوه، هه‌تا وتووێته‌ی:

من به‌زه‌ییم به‌ یاکوف هاتوووه . که‌ رۆژیکیان سفتلانی پووری جالینا